

“KARA BİR GÜN”

MÜMİN YILDIZTAŞ*

8 Şubat 1919'da işgal kuvvetleriyle birlikte İstanbul'a gelen Fransız General Franchet d'Esperey, İstanbul'dan Beyoğlu'na doğru bir zafer alayı tertiplemiş, kendisini karşılayan Osmanlı bandosunu, üzerine bindiği atı ürküttüğü için kırbacını sallamak ve susturmak suretiyle rencide etmişti. Bu olayı 9 Şubat 1335/1919 *Hâdisât* gazetesinde eleştiren Süleyman Nazif'in de tevkif edilmesini, bir iddiaya göre kurşuna dizilmesini emretmişti.¹ Süleyman Nazif tevkif emrini duymasının ardından bizzat İstanbul polisine giderek teslim olmuştur. Ancak zamanın İstanbul Polis Müdürü Mehmed Ali Bey *Hâdisât* yazarını Fransızlara teslimden imtina etmiştir. Bu arada İstanbul'da bulunan Fransız asıllı Osmanlı bürokrati Yusuf Franko Paşa araya girerek Süleyman Nazif'in General ile görüşmesini sağlamış, Nazif bu görüşmenin akabinde tevkif edilmekten kurtulmuştur.² Ancak hadise sadece bununla sınırlı kalmamış, “Kara Bir Gün”ün yayınına izin verdiğinden dolayı sansür komisyonu görevlisi Yüzbaşı Aziz Hüdayi Bey Fransız askerî memurlarınca alelacele tutuklanmıştı. Yüzbaşı Aziz Hüdayi tutuksuz yargılanmak üzere, ancak on beş gün sonra serbest kalabilmiş ama bu kez de işinden olmuştu.³ *Hâdisât* gazetesinin ise 25 Şubat tarihine kadar kapatılmıştı. d'Esperey'in gösterdiği tepki makalenin

* Başbakanlık Osmanlı Arşivi

1 Hicran Göze, Mehmet Akif'in Büyük Dostu Süleyman Nazif, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Nisan 2008, sy. 146.

2 Kemalettin Şükrü, *Mütareke Acıları*, İstanbul 1930, s. 40-48.

3 BOA, DH.KMS, 49-1/93; BEO, 4560/341981, 4567/342487.

1- Süleyman Nazif ve “Kara Bir Gün” yazısı

popülerliğini daha da artırmış, “Kara Bir Gün” el yazılarıyla binlerce kez kopya edilmiş, dağıtılmış ve sokaklara afiş olarak asılmıştı.⁴ Daha sonra birçok yazar ve hatip gibi Süleyman Nazif de Malta'ya sürgün edilmişti. Yirmi aylık bir sürgün hayatından sonra 1922 yılı başlarında İstanbul'a döndü.⁵

Kara Bir Gün

Fransız generalinin dün şehrimize vürudu münasebetiyle bir kısım vatandaşlarımız tarafından icra olunan nümayiş, Türk'ün ve İslam'ın kalbinde ve tarihinde müebbeden kanayacak bir ceriha açtı. Aradan asırlar geçse ve bugünkü hüznü ve idbârımız şevk ve ikbale münkalib olsa yine bu acıyı hissedecek ve bu hüznü ve teessürü evlâd ve ahfâdımıza nesilden nesile ağlayacak bir miras terk edeceğiz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dahil olarak, -Büyük Napolyon'un neşide-i mütehaccire-i muzafferiyâtı olan- tâk-ı zafer

4 Mümîn Yıldıztaş, *Yaralı Payitaht/İstanbul'un İşgali*, İstanbul 2010, s. 5.

5 Ömer Derindere, *Yenilgi Yenilgi Zafere*, haz. İbrahim Öztürk, İstanbul 2014, s. 16; Şükrü, s. 49.

altından geçerlerken bile Fransızlar bizim kadar hakaret görmemişti. Ve bizim dün sabah saat dokuzdan on bire kadar hissettiğimiz ye's ve azabı duymamıştı. Çünkü (Fransız) nâmını taşıyan her ferd, çünkü yalnız Hristiyanlar değil, Yahudi Fransızlarla Cezayirli Müslümanlar, o matem-i millî karşısında aynı telehhûf ve hicab ile ağlamış ve kızarmışlardı.

Biz ise mevcudiyet-i milliye ve lisâniyelerini bizim ulûvv-ı cenabımıza medyûn olan bir kısım halkın hay u huy şemâtetleriyle bu mâtem-i muazzezimize en acı hakaretlerin birer tokat şeklinde atıldığını gördük. (Buna müstehak değil idik) diyemeyiz. Müstehak olmasaydık, bu felakete düçâr olmazdık. Her kavmin sahâif-i hayatında birçok ikbal ve idbâr sahifeleri vardır. Fransa Kralı Birinci Fransuva'yı (Şarlken)'in mahbesinden kurtarmış ve koca Viyana şehrini kerrât ile sarmış bir ümmetin defter-i mukadderâtında böyle bir satr-ı elîm de mestûr imiş. Her hâl muhavveldir. Arapların güzel bir sözü var:

“İsbır, fe-inne'd-dehre lâ yesbır” derler.